EURÓPSKY PARLAMENT

2004 *2009*

Dokument na schôdzu

4.12.2007 B6-0494/2007

NÁVRH UZNESENIA

ktorý na základe vyhlásení Rady a Komisie

v súlade s článkom 103 ods. 2 rokovacieho poriadku

predkladá Marcello Vernola

v mene Výboru pre zahraničné veci

o uzatvorení Dohody o stabilizácii a pridružení medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na jednej strane a Čiernohorskou republikou na strane druhej

B6-0494/2007

Uznesenie Európskeho parlamentu o uzatvorení Dohody o stabilizácii a pridružení medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na jednej strane a Čiernohorskou republikou na strane druhej

Európsky parlament,

– so zreteľom na rozhodnutie Rady z 3. októbra 2005 o začatí rokovaní so Srbskom a s Čiernou Horou v súvislosti s uzavretím dohody o stabilizácii a pridružení,

– so zreteľom na to, že v nadväznosti na vyhlásenie nezávislosti čiernohorským parlamentom Rada prijala 24. júla 2006 nové osobitné pokyny týkajúce sa rokovaní s Čiernou Horou,

– so zreteľom na záver rokovaní o dohode o stabilizácii a pridružení 1. decembra 2006 a podpísanie dohody 15. marca 2007,

– so zreteľom na návrh rozhodnutia Rady o podpísaní Dohody o stabilizácii a pridružení medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi a Čiernohorskou republikou v mene Európskeho spoločenstva (KOM(2007)350-1),

– so zreteľom na návrh rozhodnutia Rady a Komisie o uzatvorení Dohody o stabilizácii a pridružení medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na jednej strane a Čiernohorskou republikou na strane druhej (KOM(2007)350-2),

– so zreteľom na podpísanie dohôd medzi EÚ a Čiernou Horou o zjednodušení vydávania krátkodobých víz a readmisii dňa 18. októbra 2007,

– so zreteľom na správu Komisie o pokroku Čiernej Hory za rok 2007 (SEK(2007)1434),

– so zreteľom na dokument o indikatívnom viacročnom finančnom plánovaní pre Čiernu Horu v rámci predvstupového nástroja (2007 – 2009),

– so zreteľom na článok 103 ods. 2 rokovacieho poriadku,

A. keďže Čierna Hora je tiež zmluvnou stranou Zmluvy o Energetickom spoločenstve,

B. keďže Čierna Hora potvrdila 23. októbra 2006 ratifikáciu Rímskeho štatútu Medzinárodného trestného súdu,

C. keďže budúcnosť Čiernej Hory je v Európskej únii,

D. keďže Čierna Hora je zmluvnou stranou Stredoeurópskej dohody o voľnom obchode (CEFTA); keďže pristúpenie Čiernej Hory k WTO sa možno uzavrie v roku 2008,

E. keďže Európska rada na zasadnutí 19. a 20. júna 2003 v Solúne uznala, že budúcnosť Čiernej Hory je v Európskej únii, čo Rada a Parlament pri viacerých príležitostiach

opakovane potvrdili,

F. so zreteľom na rozsah pôsobnosti dohody o stabilizácii a pridružení, ktorá vytvára zmluvný vzťah medzi Európskym spoločenstvom a Čiernou Horou v dôležitých oblastiach inštitucionálneho, spoločenského a hospodárskeho života krajiny,

G. so zreteľom na význam ekologického rozmeru v hospodárskom a spoločenskom živote Čiernohorskej republiky, čo sa uvádza aj v jej ústave, ktorá vyhlasuje Čiernu Horu za ekologický štát, a zdôrazňujúc, že takéto vyhlásenia musia byť podložené opatreniami v praxi a účinnými štruktúrami,

H. so zreteľom na dôležitú úlohu, ktorú v živote demokratickej krajiny zohráva nezávislé, kompetentné, zodpovedné a neskorumpované súdnictvo,

I. so zreteľom na skutočnosť, že pomoc Spoločenstva Čiernej Hore musia sprevádzať zmluvné záväzky vyplývajúce z uvedenej dohody,

J. keďže čiernohorský parlament po dosiahnutí dohody medzi vládnou koalíciou a dôležitými skupinami opozície 19. októbra 2007 prijal požadovanou dvojtretinovou väčšinou hlasov novú Ústavu Čiernej Hory,

K. keďže hospodárstvo Čiernej Hory v roku 2007 vykazuje silný rast (takmer o 8 %) a zväčšujúci sa objem priamych zahraničných investícií (707 miliónov EUR); keďže miera nezamestnanosti je v súčasnosti nízka a po prvý raz klesla pod úroveň 12 %; keďže však naďalej pretrvávajú obavy v súvislosti so súčasným deficitom platobnej bilancie,

L. keďže závažným problémom Čiernej Hory je naďalej korupcia a keďže v rámci indexu vnímania korupcie za rok 2007 vypracovaného organizáciou Transparency International dosiahla Čierna Hora priemernú hodnotu 3,3 (na stupnici od 0 pre „veľmi skorumpované prostredie“ až po 10 pre „úplne čisté prostredie“),

1. blahoželá čiernohorskej vláde k urýchlenému skončeniu rokovaní o uzavretí dohody o stabilizácii a pridružení vrátane nedávneho podpísania tohto dôležitého dokumentu;

2. považuje dohodu o stabilizácii a pridružení za prvý, ale dôležitý krok Čiernej Hory na ceste k pristúpeniu do Európskej únie a je presvedčený, že dohoda poskytuje ďalší príklad kladných zmien v krajinách západného Balkánu, ktoré možno dosiahnuť perspektívou členstva v EÚ; upozorňuje však čiernohorské orgány, že vyhliadky na pristúpenie treba hodnotiť realisticky, a to nielen na základe transpozície právnych predpisov a noriem Spoločenstva do vnútroštátneho práva, ale aj na základe skutočných kapacít krajiny v oblasti správy a súdnictva a vyčlenenia dostatočných finančných zdrojov, ktoré sú podstatné na vytvorenie riadneho legislatívneho rámca v Čiernej Hore a jeho účinnú implementáciu a ktoré sú základným predpokladom demokratického a hospodárskeho rozvoja krajiny;

3. navrhuje Komisii, aby zohľadnila jedinečné skúsenosti členských štátov, ktoré pristúpili k EÚ v 21. storočí, s reformami súvisiacimi s transformáciou s cieľom rozvinúť novo zavedené mechanizmy, ktoré by mohli byť užitočné pre Čiernu Horu;

4. odporúča, aby sa posilnila úloha parlamentu ako základu parlamentnej demokracie a poznamenáva, že by mal preto pôsobiť predovšetkým ako kontrolný orgán, napríklad v oblasti verejných financií;

5. vyzýva parlament Čiernej Hory, aby sa v súlade s chápaním svojej vlastnej úlohy aktívne zapojil do procesu približovania sa k EÚ; pripomína vláde, že musí parlament aktívne zapojiť do procesov vytvárania verejnej mienky;

6. naliehavo vyzýva čiernohorskú vládu a parlament, aby konkrétne prispievali k realizácii cieľov uvedených v článku 80 dohody o stabilizácii a pridružení tým, že zavedú právne predpisy a regulačné opatrenia potrebné na zaručenie úplnej nezávislosti a zodpovednosti súdnictva; v tejto súvislosti sa domnieva, že nové ústavné ustanovenia týkajúce sa právomoci vymenúvať sudcov znižujú manévrovací priestor parlamentu a posilňujú nezávislosť súdneho samoregulačného orgánu; pripomína, že pri usmerňovaní úplného a nezvratného uplatňovania zásad právneho štátu treba, aby fungovalo nezávislé, účinné a neskorumpované súdnictvo;

7. naliehavo vyzýva čiernohorskú vládu a súdne orgány, aby poskytovali všetku potrebnú pomoc a spoluprácu talianskym súdnym orgánom vo veci skončenia vyšetrovania organizovanej kriminality a pašovania cigariet, do ktorého sú zapojení prominentní čiernohorskí politici, v dôsledku ktorého možno vydať medzinárodný zatykač;

8. s potešením berie na vedomie, že Čierna Hora pokračuje v spolupráci s Medzinárodným trestným tribunálom pre bývalú Juhosláviu (ICTY), a zdôrazňuje, že to úzko súvisí s napredovaním Čiernej Hory na ceste k pristúpeniu do EÚ; naliehavo žiada čiernohorské orgány, aby uzavreli vyšetrovanie voči veliteľovi policajného okrsku Ulcinj Sretenovi Glendzovi a ďalším piatim bývalým dôstojníkom polície, ktorí sú obvinení z vojnových zločinov v roku 1992; vyzýva tieto orgány, aby zohľadnili stratégiu dokončenia úlohy tribunálu a prijali nevyhnutné opatrenia so zreteľom na konečný termín skončenia všetkých konaní pred ICTY, ktorý bol stanovený do konca roka 2008;

9. víta skutočnosť, že začiatkom tohto roka sa na území Čiernej Hory podarilo zatknúť Vlastimira Djordjeviča obvineného z vojnových zločinov, ktorý bol na úteku, a vyzýva čiernohorské orgány, aby naďalej spolupracovali so Srbskom a ostatnými susednými krajinami pri vypátraní a zatknutí zostávajúcich osôb, ktoré sú podozrivé zo spáchania vojnových zločinov, najmä Ratka Mladiča a Radovana Karadžiča;

10. nalieha na čiernohorské orgány, aby prijali a implementovali proaktívne politické opatrenia zamerané proti korupcii s cieľom zlepšiť účinnosť verejnej správy, boj proti organizovanému zločinu a boj proti nezákonnému obchodovaniu s ľuďmi, zbraňami, cigaretami a drogami, čo je základným predpokladom ďalšieho začleňovania do Európskej únie; pripomína dôležitosť vytvorenia bezpečného prostredia pre čiernohorských občanov, turistov a zahraničných investorov a v tejto súvislosti požaduje, aby sa posilnili nezávislé orgány, ktoré monitorujú korupciu;

11. víta podpísanie dohôd o zjednodušení vízového režimu a readmisii s Čiernou Horou 18. septembra 2007 ako prvý krok na ceste k plne bezvízovému režimu a vyzýva Radu a Komisiu, aby v tejto súvislosti vypracovali konkrétny časový plán a prijali opatrenia na zlepšenie možnosti cestovania pre väčšiu časť obyvateľstva, najmä mladých ľudí

a študentov;

12. v tejto súvislosti víta otvorenie spoločného strediska EÚ pre podávanie žiadostí o víza v Podgorici v záujme zjednodušenia postupov vydávania krátkodobých víz a vyzýva členské štáty na zapojenie sa do tohto projektu spoločného strediska pre podávanie žiadostí o víza, aby mohli občania Čiernej Hory v plnej miere využívať výhody podpísania dohody;

13. vyzýva čiernohorské orgány, aby vnímali podpísanie dohody ako príležitosť na uskutočnenie ráznych reforiem v oblastiach, ako je dodržiavanie zásad právneho štátu, boj proti organizovanému zločinu a korupcii, posilňovanie hraničných kontrol a zvyšovanie administratívnych kapacít Čiernej Hory;

14. zdôrazňuje význam článku 114 dohody o stabilizácii a pridružení, ktorá obsahuje záväzok k „rozvoju efektívnej a zodpovednej verejnej správy v Čiernej Hore“ a nalieha na vládu, aby prijala nevyhnutné ustanovenia na zabezpečenie transparentného prijímania pracovníkov a pracovného rastu v oblasti štátnej správy a aby s podporou Komisie v plnej miere využila nástroje pomoci a partnerstva Spoločenstva pre orgány verejnej správy;

15. vyjadruje poľutovanie nad podpísaním dohody medzi USA a Čiernou Horou, ktorou sa Čierna Hora zaväzuje nevydať Medzinárodnému trestnému súdu zamestnancov USA výmenou za vojenskú pomoc USA Čiernej Hore (tzv. článok 98 dohody); pripomína, že EÚ je odporcom takýchto dohôd, pretože oslabujú autoritu Medzinárodného trestného súdu; očakáva, že Čierna Hora zohľadní postoj EÚ k tejto veci a prijme príslušné opatrenia;

16. zdôrazňuje, že rozvoj ekologicky udržateľného cestovného ruchu má veľký význam pre budúcnosť hospodárstva Čiernej Hory; trvá na tom, že treba prijať ucelený legislatívny rámec pre životné prostredie a súhrnný plán pobrežnej ochrany, a dôrazne vyzýva vládu, aby sfunkčnila nezávislé orgány zodpovedné za zabezpečovanie ochrany krehkej ekologickej rovnováhy, najmä v pobrežných oblastiach, ale aj v národných parkoch vo vnútrozemí, a odsudzuje skutočnosť, že v článku 96 dohody o stabilizácii a pridružení nie sú v tomto zmysle stanovené jasné záväzky;

17. vyjadruje poľutovanie nad pretrvávajúcimi špekuláciami s pozemkami a nehnuteľnosťami a ich negatívnym vplyvom na trvalo udržateľný rozvoj krajiny, najmä pre slabú alebo nedostatočnú kontrolu zo strany štátnych a miestnych orgánov;

18. poznamenáva, že Čierna Hora de facto používa euro ako oficiálnu menu; upozorňuje, že terajšie používanie eura, o ktorom rozhodli čiernohorské orgány za výnimočných okolností, nemá nič spoločné s členstvom v eurozóne; pripomína, že na vstup do eurozóny treba splniť všetky kritéria stanovené v zmluve vrátane dosiahnutia vysokej miery udržateľnej konvergencie;

19. preto naliehavo vyzýva čiernohorskú vládu a parlament, aby čo najskôr začali uplatňovať vnútroštátne právne predpisy o ochrane vidieka, najmä v pobrežných oblastiach, ako aj vôd a morského prostredia a realizovať súhrnný plán integrovaného odpadového hospodárstva a úpravy odpadových vôd zameriavajúc sa najmä na podporu triedeného zberu odpadu v pobrežných turistických oblastiach a zabezpečenie výstavby zariadení

na regeneráciu tepla; upozorňuje predovšetkým na krehkú ekologickú rovnováhu v Kotorskom zálive a na naliehavú potrebu jednotného postupu s cieľom ochrániť tohto mimoriadne krásne prírodné a architektonické dedičstvo;

20. odporúča čiernohorským orgánom, aby pristúpili k praktickej realizácii cieľov uvedených v článku 109 tým, že čo najskôr vybudujú zariadenia využívajúce obnoviteľné zdroje energie; naliehavo vyzýva Komisiu, aby poskytla čiernohorskej vláde pomoc pri získavaní verejných alebo verejno-súkromných finančných prostriedkov potrebných na budovanie takýchto zariadení; poznamenáva, že návrh energetickej stratégie na rok 2025 ponúka príležitosť na to, aby sa sektor energetiky v Čiernej Hore stal ekologickejším, a zdôrazňuje jeho význam pre rozvoj krajiny;

21. poznamenáva, že v rámci priamych zahraničných investícií v Čiernej Hore prevládajú investície do nehnuteľností; vyjadruje znepokojenie nad špekuláciami s pozemkami a nehnuteľnosťami, ktoré možno sotva kontrolovať a ktoré predstavujú riziko necitlivej zástavby celého pobrežia; zároveň poukazuje na to, že stavebné kontroly zohrávajú v tejto súvislosti dôležitú úlohu a že v citlivých oblastiach treba zvážiť moratórium na stavebné aktivity;

22. je znepokojený nedostatočnou transparentnosťou a kultúrou monopolov v politických a hospodárskych štruktúrach , čo je prekážkou rozvoja Čiernej Hory ako demokratickej spoločnosti s voľným trhom;

23. zastáva názor, že chýbajúce plánovanie hospodárskeho rozvoja z krátkodobého a dlhodobého hľadiska, ako aj neschopnosť Čiernej Hory vyriešiť problém rozsiahleho „tieňového hospodárstva“ môže mať škodlivé účinky na úspešné uplatňovanie dohody o stabilizácii a pridružení; požaduje preto, aby čiernohorské orgány prijali jasnejší záväzok týkajúci sa zamestnanosti, jedného z najpálčivejších hospodárskych a sociálnych problémov, ktorým čelí čiernohorská spoločnosť, a realizácie hospodárskych politík, ktoré vytvoria otvorené konkurenčné a transparentné podnikateľské prostredie;

24. pripomína význam rozvoja siete intermodálnej dopravy, ktorá sa neobmedzuje len na cestnú dopravu; domnieva sa, že tento cieľ možno dosiahnuť prostredníctvom partnerstiev so súkromným sektorom a vydaním vládnych dlhopisov; odporúča pokračovať v obnove železníc a rekonštrukcii čiastočne nepoužívaných tratí z Podgorice do mesta Nikšič a do albánskeho pohraničného mesta Škoder;

25. vyzýva vládu Čiernej Hory, aby našla dlhodobé riešenie otázky ubytovania a občianstva utečencov zo susedného Kosova na základe Európskeho dohovoru o občianstve z roku 1997 a nedávno prijatého Dohovoru Rady Európy o zabránení stavu bez štátnej príslušnosti súvisiaceho s nástupníctvom štátov;

26. naliehavo vyzýva čiernohorské orgány, aby ešte viac zefektívnili koordináciu účasti Čiernej Hory na programoch Spoločenstva, najmä v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy; pripomína, že takéto programy môžu byť účinným nástrojom na zvyšovanie kvality ponuky vzdelávania a odbornej prípravy a môžu poskytnúť čiernohorskej mládeži nové študijné vyhliadky vrátane možnosti pobytu v zahraničí; domnieva sa, že spolu s Komisiou treba preskúmať možnosti podpory partnerstiev medzi čiernohorskými inštitúciami a zodpovedajúcimi inštitúciami v členských štátoch EÚ; domnieva sa, že

liberalizácia vízového režimu by uľahčila zapojenie obyvateľov Čiernej Hory do programov Spoločenstva;

27. vyzýva čiernohorskú vládu, aby realizovala reformy právnych predpisov o médiách, najmä zákona o transparentnosti médií a predchádzaní koncentrácie médií, s cieľom zabezpečiť vyšší stupeň transparentnosti a zabrániť vzniku mediálnych monopolov v oblasti tlačových a elektronických médií; vyzýva parlament, aby zabezpečil nezávislosť Rady pre rozhlasové a televízne vysielanie Čiernej Hory vrátane skutočného zastúpenia všetkých vrstiev spoločnosti, a tým uľahčil riadnu transformáciu rozhlasu a televízie Čiernej Hory na profesionálnu verejnoprávnu inštitúciu;

28. upozorňuje na to, že treba posilniť a zachovať nezávislé médiá s vyváženým spravodajstvom;

29. vyjadruje hlboké poľutovanie nad tým, že sa neobjasnil prípad vraždy novinára Duška Jovanoviča, ktorý bol zavraždený v čase, keď bola publikovaná séria jeho článkov o pašovaní cigariet a ďalších formách organizovaného zločinu v Čiernej Hore;

30. vyzýva čiernohorskú vládu, aby zabezpečila slobodu tlače, a žiada, aby sa vyšetril útok na šéfredaktora nezávislého denníka Vijesti Željka Ivanoviča, ku ktorému došlo 1. septembra 2007 v Podgorici;

31. vyzdvihuje dôležitú úlohu, ktorú môže občianska spoločnosť zohrávať pri rozvoji demokracie a právneho charakteru štátu tým, že poukazuje na spoločenské problémy a citlivé politické otázky; v tejto súvislosti požaduje účinnejšiu ochranu a lepšie podmienky pre činiteľov občianskej spoločnosti;

32. berie na vedomie záväzok čiernohorskej vlády podporovať kultúrnu spoluprácu a vyzýva na väčšiu účasť občianskej spoločnosti na kultúrnom živote, okrem iného zabezpečovaním rôznych foriem združovania a podporovaním kontaktov medzi ľuďmi;

33. víta iniciatívy, ktorých cieľom je poskytnúť čiernohorským študentom príležitosť študovať v krajinách EÚ; vyzýva členské štáty EÚ, aby hľadali nové formy interakcie s obyvateľmi Čiernej Hory;

34. odsudzuje, že sa oddialilo otvorenie kancelárie delegácie Komisie v Čiernej Hore; upozorňuje na dôležitosť zviditeľnenia prítomnosti EÚ v Čiernej Hore, najmä so zreteľom na nadobudnutie platnosti dohody o stabilizácii a pridružení; víta skutočnosť, že Komisia začala s náborom pracovníkov pre kanceláriu v Podgorici, a verí, že tento proces bude trvať čo najkratšie;

35. víta slávnostné otvorenie nového hraničného prechodu v Scepan Polje 1. októbra 2007 a v súvislosti s tým oznámenie o budovaní ďalších nových hraničných prechodov; v tejto súvislosti víta rozvíjanie dobrých susedských vzťahov;

36. poznamenáva, že dočasnú dohodu uzatvorenú medzi Chorvátskom a vtedajším štátnym zväzkom Srbska a Čiernej Hory bude musieť nahradiť trvalá dohoda o chorvátsko-čiernohorskej hranici; zastáva názor, že terajšia dočasná dohoda, ktorú uzavreli na polostrove Prevlaka, sa osvedčila ako výborný základ novej trvalej dohody;

37. víta prijatie nového znenia ústavy parlamentom Čiernej Hory; je presvedčený, že nová ústava zavedie jasnejšie rozdelenie právomocí medzi zákonodarnou, výkonnou a súdnou mocou a vytvorí dostatočné záruky pre národnostné menšiny;

38. zastáva názor, že nové znenie ústavy je krokom správnym smerom, ktorý poskytne ďalší dôkaz o ochote Čiernej Hory plne sa začleniť do EÚ; domnieva sa však, že po prijatí primeraných opatrení na vylepšenie zodpovednosti sudcov a odstránenie zakorenenej korupcie, ktorá kazí povesť súdnictva v Čiernej Hore, treba sprísniť ustanovenia týkajúce sa vymenúvania a odvolávania sudcov s cieľom lepšie zabezpečiť nezávislosť súdnictva;

39. domnieva sa, že regionálna spolupráca medzi krajinami západného Balkánu môže byť účinným nástrojom na vyriešenie politických, hospodárskych a spoločenských problémov; víta pristúpenie Čiernej Hory k Stredoeurópskej dohode o voľnom obchode (CEFTA), ktoré podstatne prispeje k hospodárskemu rozvoju krajiny; naliehavo vyzýva Komisiu, aby poskytla pomoc čiernohorským orgánom pri posilňovaní spolupráce so susediacimi krajinami v oblasti energetiky, životného prostredia a dopravy; zdôrazňuje dôležitosť regionálnej spolupráce pre začlenenie Čiernej Hory do Európskej únie;

40. poveruje svojho predsedu, aby toto uznesenie postúpil Rade, Komisii, vládam členských štátov a vláde Čiernej Hory.